

Тараруєв Ю.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

Дріль Н.В.

старший викладач кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

Tararuiiev Iurii, Dril Natalia

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ОБГРУНТУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА У МІСТАХ УКРАЇНИ

Обґрунтовано необхідність кількісної оцінки ступеня реалізації міських програм з підтримки розвитку підприємництва з метою забезпечення економічного розвитку міст України. Проведено порівняльний аналіз програм з підтримки розвитку підприємництва розроблених у Львові та Харкові та виявлено їх спільні риси, відмінності та особливості формування напрямків підтримки підприємництва. Виявлено, що у м. Львові розвиток підприємства значною мірою орієнтований на підприємницьке навчання та підтримку виробників продукції, тоді як для м. Харкова пріоритетами є інформаційне забезпечення підприємницької діяльності та підтримка виробничих підприємств. Також сформульовано рекомендації щодо вибору та визначення показників для оцінки реалізації заходів, що містяться у програмах з підтримки розвитку підприємництва, розроблених у Львові та Харкові. Сформульовано рекомендації з визначення інтегрального показника підтримки підприємства, як узагальнюючого критерію реалізації відповідних програм на міському рівні. Результати статті можуть бути застосовані для оцінки рівня виконання міських програм із забезпечення розвитку підприємництва.

Ключові слова: підприємництво, розвиток, заходи з підтримки підприємства, інтегральний показник підтримки підприємства.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що в умовах ринкової економіки одним з найцінніших ресурсом суспільства є здатність економічних суб'єктів до ведення бізнесу. Саме інтенсивна підприємницька діяльність є ключовою ознакою розвинутої економіки що у поєднанні з наявністю середнього класу забезпечує сталий розвиток як країни, так і окремих її регіонів та міст. Однак, створення і розвиток власного бізнесу пов'язані із значним ризиком, тому приватний сектор потребує сьогодні державної підтримки (що яскраво проявляється у формажорних обставинах). З огляду на це, створення умов для розвитку підприємства є найбільш важливим завданням органів влади на регіональному і міському рівнях. Інструментом виконання цього завдання, як правило, є розробка та реалізація цільових програм. При цьому, заходи що містяться у міських програмах з підтримки підприємства, у більшості випадків, сформульовані у загальному вигляді і не містять кількісних показників, що значно ускладнює оцінку результативності реалізації таких програм. Викладене вище і обумовлює вибір теми цієї публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку бізнесу і організації підприємницької діяльності присвячена значна кількість, що додатково підтверджує актуальність обраної теми дослідження. Серед наукових робіт, де досліджуються проблеми розвитку підприємства на регіональному рівні, варто виділити результати, викладені у роботі У.Б. Бережницької із співавторами. Автори розглядають особливості застосування програмно-цільового підходу для розвитку малого бізнесу на території Івано-Франківської області [1]. Також, на особливу увагу заслуговують здобутки таких дослідників як М.В. Газуда та Н.Ю. Волощук, які у роботі [2] концентруються на регіональних особливостях розвитку малого підприємства (на прикладі Закарпатської області). В.В. Турчак та Л.Г. Олійник розглядають розвиток підприємства як фактор підвищення конкурентоспроможності регіону [3], але не наводять результатів розрахунків рівня конкурентоспроможності регіонів, обмежуючись аналізом стану підприємства у Вінницькій області. Проблеми розвитку підприємства на міському рівні

досліджуються у статті Т.Г. Васильців та О.І. Ляш: автори аналізують стан підприємництва у м. Львові на основі використання статистичної інформації [4].

Таким чином, міста є регіональними центрами, що забезпечують розвиток підприємництва на територіях областей України, але проблеми розвитку та державної підтримки підприємництва досліджені недостатньо.

Враховуючи необхідність систематичної оцінки результативності виконання міських програм, орієнтованих на забезпечення розвитку підприємництва, метою написання цієї статті варто вважати обґрунтування показників для оцінки рівня підтримки підприємництва у містах (на прикладі Львова та Харкова).

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибір Львова та Харкова для аналізу підтримки підприємництва та формулювання пропозицій з оцінки відповідних програм обумовлений тим, що ці міста є визнаними центрами західної та Східної України, що характеризуються інтенсивним економічним розвитком, ключовою умовою якого є підтримка і розвиток підприємництва. Згадані міста мають програми з розвитку підприємництва до 2022 р., що дозволяє порівняти їх за напрямками реалізації запланованих заходів.

напрямки реалізації львівської Програми сприяння розвитку підприємництва називаються векторами і кожен з них має цільову групу, на яку і спрямовані заходи в межах певного вектору (табл. 1).

Програма підтримки розвитку підприємництва у м. Харкові на 2018–2022 рр. має дещо іншу структуру порівняно з попередньою: напрямки реалізації програми називаються підрозділами і включають декілька основних завдань, що у свою чергу містять заходи з розвитку підприємництва.

Підрозділи і основні завдання програми про яку йдеться наведені нижче (табл. 2).

За результатами порівняння складу наведених програм варто сформулювати наступні висновки:

1. Важливою спільною рисою програм є те, що вони містять лише зміст фінансування запланованих заходів ні системи показників для оцінки ступеня їх реалізації (на відміну від аналогічної програми, розробленої для м. Києва).

2. Іншими спільними ознаками програм є: а) врахування необхідності правового регулювання підприємницької діяльності та удосконалення чинного законодавства в цій сфері; б) декларування інвестиційної

Таблиця 1

Склад Програми сприяння розвитку підприємництва у м. Львові на 2020–2022 рр.

Вектор	Цільова група	Кількість заходів
Нормативно-правове регулювання	Діючі підприємці, підприємці-початківці, мешканці міста Львова та інших регіонів	15
Інвестиційна підтримка	Підприємці, львівські товаровиробники	10
Маркетингова стратегія «Купуй Львівське!»	Львівські товаровиробники, мешканці м. Львова	11
Підприємницьке навчання	Школярі, студенти, жінки, підприємці-початківці, маркетологи, бухгалтери, учасники АТО, внутрішньо переміщені особи, тощо	11
Ділова інфраструктура	Підприємства, суб'єкти підприємницької діяльності, асоціативні структури	19
Кадровий потенціал	Промислові підприємства, ПТНЗ, суб'єкти підприємницької діяльності, асоціативні структури	8

Джерело: [5]

Таблиця 2

Склад Програми підтримки розвитку підприємництва у м. Харкові на 2018–2022 рр.

Підрозділ	Основні завдання	Кількість заходів
1. Удосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності	Реалізація єдиної державної регуляторної політики	3
	Удосконалення процедур започаткування та ведення бізнесу	3
2. Фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка	Формування позитивного бізнес-середовища міста	4
	Забезпечення інформаційної й організаційної підтримки бізнес-структур міста	4
3. Ресурсне та інформаційне забезпечення підприємництва	Пропаганда і популяризація підприємницької діяльності, інформаційна підтримка започаткування та ведення бізнесу	6
	Розвиток взаємодії органів влади з підприємницькою громадськістю	1
	Удосконалення системи консультативних послуг для підприємців	2
	Створення умов для розвитку виробничих підприємств	2
4. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва	Сприяння формуванню та розвитку кластерів, налагоджуванню виробничих та коопераційних зв'язків між підприємствами міста	2
	Формування інфраструктури підтримки підприємництва	6

Джерело: [6]

підтримки підприємництва; в) вирішення проблем вирішення підприємницької інфраструктури.

3. Виділення цільової аудиторії та підвищена увага до навчання в сфері підприємництва та формування кадрового потенціалу у львівській програмі є перевагою, порівняно з аналогічним за призначенням харківським документом, розробники якого обмежуються популяризацією і пропагандою підприємництва.

4. Разом з тим, пріоритетами підтримки підприємства у м. Харкові є консультування підприємств, розвиток виробництва та утворення кластерів, що відображає специфіку цього міста, як одного з промислових центрів країни.

Таким чином, пріоритети в сфері державної підтримки підприємництва у Львові та Харкові обиралися авторами програм з урахуванням особливостей функціонування і розвитку цих міст, як соціально економічних систем. Але у випадку впровадження Програми м. Харкова, освітній потенціал цього міста не розкрито належним чином, що варто врахувати у майбутніх варіантах Програми підтримки розвитку підприємництва цього міста.

Для обґрунтування показників з оцінки програм підтримки розвитку бізнесу необхідно умовно оцінити можливості кількісної оцінки відповідних заходів. За результатами аналізу змісту програм усі заходи доцільно поділити на три групи:

1. Заходи, результати виконання яких можуть бути оцінені кількісно і які розраховані на певну цільову групу (підприємств, студентів та ін.).

2. Заходи, що передбачають наявність конкретного результату і можуть бути оцінені за двоїстою системою (наявність –1, відсутність – 0).

3. Заходи які складно оцінити кількісно через загальний характер їх формулювання.

Отже, найбільш важливим завданням є оцінка програм підтримки бізнесу залежно від результативності заходів першої групи. Вирішення цього завдання передбачає:

а) вибір показників для оцінки заходів з підтримки розвитку підприємництва;

б) формулювання рекомендацій для визначення запланованих показників для оцінки заходів з підтримки розвитку підприємництва у містах що розглядаються;

в) вибір методу розрахунку інтегрального показника для оцінки реалізації програм з розвитку підприємства.

Далі доцільно навести приклади заходів з Програм підтримки розвитку бізнесу Львова та Харкова та показники для їх оцінки (табл. 3, 4).

Планову кількість заходів у цій роботі пропонується визначати, виходячи із загального обсягу фінансування заходів певного виду в межах реалізації програми та середньої вартості організації одного заходу. Планова чисельність відвідувачів заходу обмежується особливостями приміщень для проведення заходів, щодо розміщення максимальної кількості учасників. Таким чином, запланована кількість учасників для

проведення заходів певного виду ($N_{пл}$) розраховується за формулою (1):

$$N_{пл} = \frac{V_{заг}}{V_i} \times P_i, \quad (1)$$

де $V_{заг}$, V_i – відповідно, загальні витрати на проведення заходів певного виду та середня вартість проведення одного такого заходу, тис. грн.;

P_i – максимальна середня кількість місць у приміщеннях, що використовуються для проведення заходів, місць.

Варто відзначити, що співвідношення (1) пропонується застосовувати для оцінки заходів з підтримки підприємництва у м. Львові, бо у Програмі сприяння розвитку підприємництва у м. Харкові зазначено, що наведені заходи не потребують державного фінансування. Таким чином, для м. Харкова планова кількість учасників заходів дорівнює сукупній максимальній кількості місць у приміщеннях де планується проводити заходи. Також варто звернути увагу на різний підхід у Львові та Харкові до проблеми залучення безробітних громадян до підприємницької діяльності.

У львівському варіанті відповідного завдання йдеться про допомогу на відкриття власного бізнесу, що передбачає фінансування таких заходів. Тому для оцінки результатів необхідно враховувати і витрати коштів і успішність започаткованих власних справ безробітних громадян, як це показано нижче (2):

$$K_{но} = \frac{b_p}{b_{заг}} \times \frac{C_{ф}}{C_{пл}}, \quad (2)$$

де $K_{но}$ – показник, що враховує ступінь виконання завдання із залучення безробітних громадян до здійснення підприємницької діяльності, частка одиниці;

b_p , $b_{заг}$ – відповідно, кількість бізнесів започаткованих безробітними громадянами, що функціонують рік або більше та їх загальна кількість, од.;

$C_{ф}$, $C_{пл}$ – відповідно фактичні та заплановані витрати на залучення безробітних громадян до підприємницької діяльності, тис. грн.

У м. Харкові не передбачено фінансування заходів з підтримки безробітних громадян, але здійснюється їх переорієнтація. Тому для оцінки відповідних заходів пропонується застосовувати відношення кількості осіб, що відкрили власну справу до загальної кількості осіб пройшли переорієнтацію (див. завдання 3.1.4 у табл. 4).

Для деяких заходів досить складно обґрунтувати планові кількісні показники, оскільки вони можуть здійснюватися в режимі on-line. Це стосується консультацій та вебінарів (див. завдання 1.8 та 3.3.2, відповідно, у Програмах сприяння розвитку підприємництва міст Львова та Харкова). Для цих завдань планова їх кількість розраховується на 1 тис. підприємств (через значну потенційну аудиторію) та встановлюється з урахуванням доцільності їх проведення. Виключенням можна вважати залучення суб'єктів господарювання до участі у міських, регіональних, національних між-

Показники для оцінки реалізації Програми сприяння розвитку підприємництва у м. Львові на 2020–2022 рр.

№	Зміст заходу	Показники для оцінки
1.8	Консультації суб'єктам господарської діяльності щодо надання дозвільно-погоджувальних процедур	Кількість консультацій на 1 тис. підприємців
1.12	Залучення суб'єктів господарювання до участі у електронних торгах, навчання щодо оновлених процедур закупівель	Відношення фактичної та запланованої кількості осіб, що пройшли навчання
2.10	Допомога для безробітних на відкриття власного бізнесу.	Відношення бізнесів що функціонують протягом року до загальної кількості відкритих справ протягом року
3.1	Залучення суб'єктів господарювання до участі у міських, регіональних, національних міжнародних виставково-ярмаркових заходах	Річні темпи приросту кількості залучених суб'єктів господарювання
4.1	Організація тренінгів, семінарів, навчань щодо започаткування та ведення підприємницької діяльності для жінок, молоді, початківців, людей з особливими потребами, соціально незахищених верств населення	Відношення фактичної і запланованої кількості залучених представників цільової групи
4.2	Організація тематичних тренінгів, семінарів, навчань, зустрічей для суб'єктів господарювання (за групами)	
4.8, 4.9	Організація та проведення підприємницьких конкурсів та ділових ігор	Відношення фактичної та запланованої кількості учасників заходів
5.16	Проведення спільно з суб'єктами підприємницької інфраструктури спільних заходів з популяризації екологічних ініціатив	
6.2	Проведення профорієнтаційних заходів щодо започаткування власної справи серед старшокурсників та випускників загальноосвітніх шкіл	

Джерело: розроблено авторами з використанням [5]

Показники для оцінки реалізації Програми сприяння розвитку підприємництва у м. Харкові на 2018–2022 рр.

№	Зміст заходу	Показник для оцінки заходу
1.2.3	Організація і проведення семінарів, круглих столів з питань взаємодії суб'єктів малого бізнесу з фіскальними органами, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед платників податків щодо висвітлення питань системи адміністрування податків.	Відношення фактичної та запланованої кількості суб'єктів малого бізнесу
2.2.2	Проведення круглих столів за участю представників органів влади, фінансово-кредитних установ, страхових та консалтингових структур, громадських організацій підприємців та роботодавців	Відношення фактичної та запланованої кількості учасників круглих столів, семінарів, зустрічей та майстер-класів.
3.1.1	Проведення навчальних семінарів, зустрічей, майстер-класів та круглих столів з представниками органів влади, громадських об'єднань, підприємців та студентами щодо актуальних питань ведення підприємницької діяльності	
3.1.4	Здійснення професійної орієнтації та переорієнтації незайнятого населення з метою розвитку підприємницької ініціативи у безробітних	Відношення кількості осіб, що відкрили власну справу до загальної кількості осіб пройшли переорієнтацію.
3.1.6	Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу шляхом надання консультацій, семінарів та тренінгів підприємцям-початківцям	Відношення кількості учасників семінарів, тренінгів та консультацій до їх запланованої кількості ¹
3.3.2	Проведення вебінарів із проблемних питань підприємницької діяльності	Кількість учасників вебінарів на 1 тис. підприємців

Джерело: розроблено авторами з використанням [6]

народних виставково-ярмаркових заходах, що оцінюються із застосуванням приросту кількості учасників (бо у Львові такі заходи проводяться щорічно, незалежно від наявності Програми з підтримки розвитку підприємництва). Планове значення цього показника

встановлюється довільно, з урахуванням конкретної ситуації у певному році періоду.

Заключним етапом оцінки реалізації програм з підтримки розвитку підприємництва у Львові та Харкові є визначення інтегрального показника підтримки під-

¹ За виключенням тих заходів, що проходять дистанційно

приємництва, що розраховується із застосуванням коефіцієнтів, що характеризують співвідношення фактичних і запланованих кількісних іпоказників, аналогічно до співвідношення (2). Загальна формула для розрахунку такого коефіцієнту матиме вигляд (3):

$$K_i = \frac{F_i}{F_{\text{пл}}}, \quad (3)$$

де K_i – коефіцієнт, що відображає міру виконання i -го завдання Програми з підтримки розвитку підприємництва, частка одиниці;

– $F_i, F_{\text{пл}}$ – відповідно, заплановане та фактичне значення показників, що використовуються для оцінки Програми з підтримки розвитку підприємництва.

Розрахунок інтегрального показника підтримки підприємництва пропонується здійснювати для кожного міста що розглядалося у цій статті з використанням середньої геометричної (4):

$$I_{\text{пл}} = \sqrt[i]{K_1 \times K_2 \times K_3 \times \dots \times K_i}, \quad (4)$$

де $I_{\text{пл}}$ – інтегральний показник підтримки підприємництва, частка одиниці;

$K_1, K_2 \dots K_i$ – коефіцієнти, що відображають ступінь виконання заходів програм підтримки розвитку підприємництва міст що розглядаються, частка одиниці;

i – кількість заходів, що можуть бути оцінені кількісно, од.

Максимальним значенням інтегрального показника (4) є одиниця, що відображає бажаний стан підтримки розвитку підприємництва у місті. За результа-

тами оцінки виконання міських програм можуть бути обґрунтовані заходи з покращення поточної ситуації.

Перспективним напрямком досліджень у сфері оцінки рівня підтримки розвитку підприємництва у містах України є обґрунтування пропозицій щодо експертної оцінки заходів що містяться у міських програмах, але за змістом не можуть бути об'єктами кількісної оцінки.

Висновки.

1. Обґрунтовано необхідність кількісної оцінки ступеня реалізації міських програм з підтримки розвитку підприємництва з метою забезпечення економічного розвитку міст України.

2. Проведено порівняльний аналіз програм з підтримки розвитку підприємництва розроблених у Львові та Харкові та виявлено їх спільні риси, відмінності та особливості формулювання напрямків підтримки підприємництва, що дало можливість оцінити пріоритети розробників програм у цій сфері.

3. Також сформульовано рекомендації щодо вибору та визначення показників для оцінки реалізації заходів, що містяться у програмах з підтримки розвитку підприємництва розроблених у Львові та Харкові. Особливу увагу приділено визначенню планової чисельності представників цільових груп на які орієнтовано заходи з підтримки підприємництва.

4. Сформульовано рекомендації з визначення інтегрального показника підтримки підприємництва як узагальнюючого критерію, що дозволяє оцінити ступінь реалізації відповідних програм на міському рівні.

Список літератури:

1. Бережницька У. Б., Паневник Т. М., Проданова І. І. Цільове програмування як інструмент державної політики сприяння розвитку малого підприємництва на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 4–6.
2. Газуда Л. М., Волощук Н. Ю. Активізація розвитку підприємств малого і середнього бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Вип. 1 (2). С. 279–284.
3. Турчак В. В., Олійник Л. Г. Стимулювання розвитку підприємництва на регіональному рівні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19 (3). С. 111–115.
4. Васильців Т. Г., Іляш О. І. Іляш. Стратегія розвитку малого бізнесу в малих містах, визначення першочергових завдань в цій сфері. *Економіка та держава*. 2008. № 6. С. 28–31.
5. Програма сприяння розвитку підприємництва у м. Львові на 2020-2022 рр. Затверджена ухвалою Львівської міської ради № 5993 від 12.12.2019 р.
6. Програма сприяння розвитку підприємництва у м. Харкові на 2018-2022 рр. Затверджена рішенням Харківської міської ради № 834/17 від 08.11.2017 р.

References:

1. Berezhnitska U.B., Panevnyk T.M., Prodanova I.I. (2012) Tsilove prohramuvannia yak instrument derzhavnoi polityky spryiannia rozvytku maloho pidpriemnytstva na rehionalnomu rivni [Target programming as a state policy technique for promoting small business development at the regional level]. *Ekonomika ta derzhava* [Economics and State], no. 8, pp. 4–6.
2. Hazuda L.M., Voloshchuk N.Yu. (2016) Aktyvizatsiia rozvytku pidpriemstv maloho i serednoho biznesu [The development of small and medium-sized businesses activation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika* [Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series: Economics], issue 1 (2), pp. 279–284.
3. Turchak V.V., Oliinyk L.H. (2018) Stymuliuvannia rozvytku pidpriemnytstva na rehionalnomu rivni [Stimulation of the entrepreneurship development at the regional level]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* [Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy], issue 19 (3), pp. 111–115.
4. Vasylytsiv T.H., Iliash O.I. (2008) Stratehiiia rozvytku maloho biznesu v malykh mistakh, vyznachennia pershocherhovyykh zavdan v tsii sferi [Small Business Development Strategy in Small Cities, Defining Priority Tasks in this area]. *Ekonomika ta derzhava* [Economics and State], no. 6, pp. 28–31.

5. Prohrama spryiannia rozvytku pidpriemnytstva u m. Lvovi 2020-2022. [Program for promoting entrepreneurship in Lviv for 2020–2022]. Zatverdzhena ukhvaloiu Lvivskoi miskoi rady № 5993 vid 12.12.2019 [Approved by the decision of Lviv City Council no. 5993 from 12.12.2019].

6. Prohrama spryiannia rozvytku pidpriemnytstva u m. Kharkovi na 2018-2022 [Program for promoting entrepreneurship in Kharkiv for 2018–2022]. Zatverdzhena rishenniam Kharkivskoi miskoi rady № 834/17 vid 08.11.2017 [Approved by the decision of the Kharkiv City Council no. 834/17 from 08.11.2017].

ОБОСНОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ДЛЯ ОЦЕНКИ ПРОГРАММ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ГОРОДАХ УКРАИНЫ

Обоснована необходимость количественной оценки реализации городских программ по поддержке развития предпринимательства с целью обеспечения экономического развития городов Украины. Проведен сравнительный анализ программ по поддержке развития предпринимательства во Львове и Харькове и выявлены их общие черты, различия и особенности формулировки направлений поддержки предпринимательства. Выявлено, что во Львове развитие предпринимательства ориентировано на предпринимательское обучение и поддержку производителей продукции, тогда как для Харькова приоритетами являются информационное обеспечение предпринимательской деятельности и поддержка производственных предприятий. Также сформулированы рекомендации по выбору и расчёту показателей для оценки мероприятий программ по поддержке развития предпринимательства Львова и Харькова. Предложены рекомендации по определению интегрального показателя поддержки предпринимательства, как обобщающего критерия реализации соответствующих программ на городском уровне. Результаты статьи могут быть применены для оценки уровня выполнения городских программ по обеспечению развития предпринимательства.

Ключевые слова: предпринимательство, развитие, меры по поддержке предпринимательства, интегральный показатель поддержки предпринимательства.

SUBSTANTIATION OF INDICATORS FOR ASSESSING BUSINESS SUPPORT PROGRAMS IN UKRAINIAN CITIES

The necessity of quantitative assessment of the degree of city programs implementation to support the development of entrepreneurship in order to ensure the economic development of Ukrainian cities is substantiated. A comparative analysis of business development support programs developed in Lviv and Kharkiv has been implemented and identified their common features, differences and features of the formulation of business support areas, which allowed to assess the priorities of program developers in this area. It was found that in Lviv the development of entrepreneurship is largely focused on entrepreneurial training and support of producers, while for the city of Kharkiv the priorities are information support of entrepreneurial activity and support of industrial enterprises. The tasks contained in programs to support entrepreneurship is also classified in the paper, depending on the possibility of quantitative assessment of the implementation results. For those that can't be evaluated with quantitative methods, it is proposed to use expert evaluation techniques. In cases the task completion involves the presence or absence of specific results (information resources, sites, specialized services etc.) the dual assessment method is recommended for the assessment of city programs of entrepreneurial support and development. Recommendations for the selection and definition of indicators to assess the implementation of measures contained in programs developed in Lviv and Kharkiv to support business development have also been formulated. Particular attention is paid to determining the planned number of representatives of the target groups on which the measures to support entrepreneurship are focused. Recommendations for determining the integrated indicator of entrepreneurship support as a general criterion that allows to assess the degree of relevant programs implementation at the city level have been formed. The results of the article can be used to assess the level of urban programs implementation to ensure business development with further improvement of these programs.

Key words: entrepreneurship, development, measures to support entrepreneurship, integrated indicator of entrepreneurship support.